

Telo narave

**Igor Banfi, Ikara Černe, Anže Jurkovšek,
Žiga Koritnik in Lucija Stramec**

Vljudno vas vabimo na odprtje tematske razstave z naslovom **Telo narave**, ki bo ob slovenskem kulturnem prazniku v četrtek, 8. februarja 2018, ob 18.30 v Galeriji Rika Debenjaka v Kanalu ob Soči.

Razstavljajo **Igor Banfi, Ikara Černe, Anže Jurkovšek, Žiga Koritnik in Lucija Stramec**. Avtorje in njihova dela bo predstavila kuratorica razstave **Monika Ivancič Fajfar**.

Razstava bo na ogled do vključno 9. marca 2018.
Urnik galerije: torek 10.00–12.00 in petek 17.00–19.00.

Spletna stran razstave: <http://artis.si/StiriTeme/TeloNarave/TeloNarave.html>

Igor Banfi (1973, Murska Sobota) je slikarstvo študiral na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani, kjer je leta 1997 diplomiral pri prof. Andreju Jemcu. Podiplomski študij je končal leta 2000 pod mentorstvom prof. Lojzeta Logarja. Prvo samostojno razstavo je pripravil leta 1994 v Murski Soboti in od tedaj dalje redno razstavlja ter sodeluje na skupinskih razstavah in likovnih kolonijah doma in v tujini. Za svoja dela je bil večkrat nagrajen. Je član Društva likovnih umetnikov Prekmurja in Prlekije ter Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov. Živi in dela v Ljubljani in Murski Soboti.

Ikara Černe (1984, Ljubljana) je po izobrazbi tudi likovna pedagoginja, iz kiparstva pa je na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani diplomirala leta 2011 pri prof. Alenu Ožboltu. Za svoje delo je med študijem prejela študentsko Prešernovo nagrado (2008). Razstavljala je na več skupinskih razstavah, med drugim leta 2008 v Mestni galeriji v Ljubljani in leta 2012 v Miklovi hiši v Ribnici. Samostojno se je predstavila na razstavi v Galeriji Srečišče, Hostel Celica, Ljubljana (2013), v Galeriji DLUL Ljubljana (2015) ter v Galeriji Krško (2015). Piše tekste in umetniška besedila. Med pomembnejše objave spada besedilo diplomske naloge z naslovom »Čutno, bližina, telo« v reviji Likovne besede leta 2012. Sodelovala je na več delavnicah za javno skulpturo, tudi mednarodnih.

Anže Jurkovšek (1983, Ljubljana) je leta 2009 diplomiral na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani pri prof. Alenu Ožboltu. Razstavljal je na več samostojnih in skupinskih selekcioniranih razstavah, tri skulpture je naredil za javne prostore. Deluje v več kiparskih smereh, vsebinsko pa izhaja predvsem iz narave, njenih form in procesov. Pri delu najpogosteje uporablja glino, poseže pa tudi po drugih materialih kot so kovina, kamen in kompozitni materiali. Tako preizkuša različne tehnične in konceptualne možnosti, modeliranje in figura pa sta stalnici, h katerima se vrača. Kot samostojen ustvarjalec živi in dela v Kamnici pri Dolu pri Ljubljani.

Žiga Koritnik (1964, Ljubljana) je bil 18 let zaposlen na TV Slovenija kot snemalec, od leta 2007 pa deluje kot svobodni umetnik. Sodeluje s številnimi gledališči, plesnimi teatri in glasbenimi festivali doma in po svetu, kot direktor fotografije je delal z različnimi filmskimi režiserji, njegove fotografije pa so bile objavljene tudi v referenčnih publikacijah in izdajah znanih glasbenih založb. Imel je več kot 30 samostojnih in 24 skupinskih razstav doma in po svetu, izdal pa je tudi tri knjige fotografij: *Jazzy-ga!* leta 1996 ter *Un punto di luce in Jezero/The Lake* leta 2009. Poleg ukvarjanja z reportažno in portretno fotografijo predava, vodi fotografske delavnice in kurira fotografske razstave v Mali galeriji Cankarjevega doma in Avli NLB Ljubljana.

Lucija Stramec (1978, Slovenj Gradec) je po končani Srednji šoli za oblikovanje in fotografijo Ljubljana leta 2004 iz slikarstva diplomirala na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani pri prof. Zmagu Jeraju. Leta 2005 je nadaljevala podiplomski študij slikarstva na isti ustanovi pri prof. Hermanu Gvardjančiču. V letih 2008/2009 se je pedagoško-andragoško izobraževala na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru. Rezidenčno je bivala v Gradcu (Cultural City Network Graz, Avstrija, 2008), Parizu (Cité Internationale des Arts, Francija, 2011 in 2015) in Freisingu (Schafhof - Europäisches Künstlerhaus Oberbayern, Nemčija, 2014). Svoja dela je predstavila na številnih razstavah doma in v tujini ter prejela več nagrad, med drugim nagrado Majskega salona 2016 po izboru članov slovenske sekcije AICA. Od leta 2008 je članica Društva likovnih umetnikov Maribor in Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov. Kot samozaposlena v kulturi živi in ustvarja v Mariboru.

Poosebljena narava

Cikel razstav z naslovom Štiri teme nadaljuje vrsto skupinskih tematskih razstav, ki jih v Galeriji Rika Debenjaka pripravljamo od leta 2006. Cilj zadnjega sklopa razstav je raziskati in prevetriti štiri vélike teme (oz. žanre), ki so močno zaznamovale umetnostno zgodovino in so pomembne tudi v sodobni umetnosti. Naslovi posameznih razstav nakazujejo vsebinsko prepletenost posameznih predstavitev in s tem enovitost razstavnega cikla: prvi razstavi z naslovom *Ideja telesa*, ki smo jo postavili leta 2014 in v kateri smo raziskovali portret in figuro v letu 2018 sledi razstava *Telo narave*, kjer raziskujemo upodabljanje krajine in narave. V načrtih za prihodnost pa sta še razstavi *Narava stvari* (tihožitje) in *Svar ideje* (konceptualna umetnost).

Avtorsko spajanje tradicionalnega in sodobnega oziroma preizkušene in inovativnega kaže na univerzalnost govorice umetnosti. Klasično temo krajine z izborom različnih medijev in slogovnih načinov obravnavamo na svež način, a ohranjamo spoštljiv odnos do tradicije. Krajina v sodobni umetnosti ni zgolj idilična upodobitev narave, temveč podoba narave nadgrajuje; avtorji z njo izražajo intimna doživljanja, vpetost posameznika v prostor, raziskujejo vpliv kulture na naravo ali sporočajo svoje pomisleke o ekologiji in biološkem inženiringu. Najpomembnejši pa ostaja osebni odnos občutljivega umetnika do sveta okrog sebe. Upodobitve narave bomo na razstavi predstavili z risbo, sliko, skulpturo, fotografijo in instalacijo. Avtorske interpretacije gledalcu dajejo razmislek o raznolikih načinih v umetnosti in kulturi, pa tudi razmislek o vprašanih aktualnega prostora in časa. Predstavljeni avtorji in avtorice: **Igor Banfi**, **Ikara Černe**, **Anže Jurkovšek**, **Žiga Koritnik** in **Lucija Stramec**, z izrazito osebnim pogledom na naravo pokažejo, da je odnos med človekom in naravo tesen, vselej aktualen in da ima neizčrpen osebno izpoveden in likovno izrazni potencial.

Igor Banfi: Poduhovljene krajine

Igor Banfi v razstavljenem slikarskem ciklu reinterpretira v času nastanka kontroveržno upodobitev Casparja Davida Friedricha *Menih na obali (1809)*. Romantično občutje narave, prežeto s svojevrstno poduhovljenostjo in mistiko, avtor predstavi kot odsev notranjih pokrajin, kot ilustracijo ponotranjenih filozofskih in duhovnih misli. Naslon na tradicijo klasičnega slikarstva kaže njegovo spoštovanje zgodovine umetnosti, odnos do lastnih korenin pa razberemo tudi iz slikarskega načina in estetike, ki ju močno zaznamuje pokrajina rodnega Prekmurja. Umirjen kolorit s poudarjenimi zemeljskimi odtenki, ki jih avtor dopolnjuje z odtenki sivine ali sinjine neba, namreč ustreza melanholičnemu razpoloženju panonskih ravnic.

Horizontalni pasovi neba, zemlje in vodne gladine poudarjajo neskončno obzorje. Avtor tako v ospredje slikarskih kompozicij postavlja razpoložensko noto in simbolno sporočilnost. Osrednji likovni in pomenski nosilec je horizont, ki ga v vertikalni smeri uravnoteži človeška figura. Obzorje je črta, na kateri se združita nebo in zemlja. Ta združitev se pogosto zgosti v eno točko, ki jo slikar ustvari na stičišču linij in ploskev. Stilizirana figura, ki predstavlja slehernika, osamljena stoji na obrežju reke ali jezera, njen odsev v vodi pa ponazarja dialog človeka s samim s seboj. Osamljenost, praznina in melanholija slikajo izgubljenost človeka v sodobnem času – v družbi navideznih resnic in lažnih vrednot.

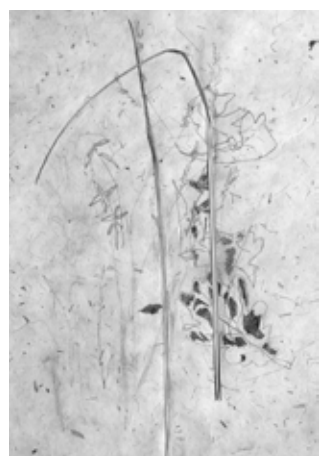
Igor Banfi: *Kraj, kjer se pesniki igrajo*, 2017, olje na platnu, 100 cm × 150 cm

Prosojne figure, ki se zlivajo s pokrajino, morda nakazujejo tudi mogočo smer iskanja bivanjskega smisla. Tega slikar sluti v sočenju in povezovanju človeka z naravo, v odnosu, kjer človek naravi ni niti nadrejen niti ni v njej izgubljen, temveč se z njo harmonično zlije. To zlitje človeka z naravo likovno ponazori z barvo, ki jo poškopri in zlije po platnu. Tekoča barva odsljikava tok (avtorjeve) zavesti in nagonске sile narave, hkrati pa predstavlja element vode, ki uravnoteži in poveže sili zemlje in neba. Vodna gladina, ki zrcali vidno naravo, je lahko tudi prisopodoba slikarstva in slikarjeve večšine.

Voda je neoprijemljivi, tekoči element in zato simbolizira duhovne sfere. Igor Banfi v naslikane pokrajine ponekod vključuje tudi motiv vzpetine, ki ima podobno duhovno konotacijo, saj vrh gore predstavlja stik z nebom. K sakralnemu, poduhovljenemu ozračju prispeva tudi simetrična zasnova slik, na religiozne, biblične ali evangelijske motive včasih slikar opozori tudi z naslovi. Simbolična poduhovljenosti pokrajine, hrepenenja in zaupanja v višje sile narave pa se zgosti v žarkih svetlobe, ki presevajajo skozi zamolkle tone in se zdijo kot optimistični kazipotni na poti k sebi.

Ikara Černe: Prvinski ritmi narave

Risbe in objekti Ikare Černe so postavljeni v subtilne instalacije, ki razkrivajo prvinsko povezanost človeka in narave. Avtorica na rižev papir s svinčnikom in pasteli zarisuje skice in jim dodaja naravne materiale, kot so pepel, zemlja in posušene rastline. Tako nastajajo lirične podobe, ki s svojo skromnostjo in enostavnostjo slavijo večni krog narave – na eni strani je življenje, klitje, rast in ustvarjanje, na drugi strani trohnenje, smrt, propad, spreminjanje v prah in pepel. Krhko ravnotežje med obema nasprotnima poloma avtorica ponazori s krhko prosojnostjo risarske podlage, z minljivo snovnostjo uporabljenih materialov in z občutljivo, rahlo risbo. Vlakna papirja, poteze svinčnika ter stebila kolažiranih rastlin se prepletejo v ples linij, v dialog raznolikosti, v likovno sožitje ... Formalno lahko njene risbe gledamo kot tihožitja ali krajine, v njih lahko odkrivamo tako tradicijo kitajskega liričnega akvarela kot dadaizma, nadrealizma in Arte Povera.

Ikara Černe: *Risbe rasti*, 2017, mešana tehnika, 19 cm × 28 cm

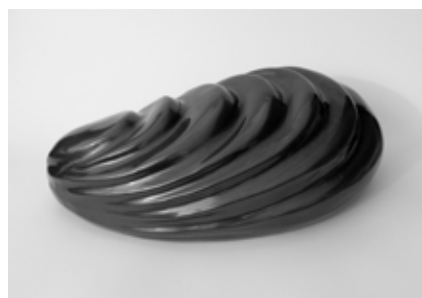
Vendar avtorica v ospredje ne postavlja forme, temveč vsebinsko vez med stvarstvom narave in človekovim ustvarjanjem. Temu načelu sledi tudi serija objektov iz žgane glinice z naslovom *Ritem in rast*. Organske kiparske abstrakcije so položene na lesene mize, ki spominjajo na deske za gnetenje krušnega testa. To lahko interpretiramo kot spoj dela človeških rok in daru narave, kot nekaj prvobitno življenjskega. Kiparske oblike so nedefinirane, videti so nepopolne in nedokončane, kličejo po posegu človeka, po oblikovanju in urejanju ... Za tem slutimo človeško željo, da ima naravo pod nadzorom, da jo preučuje, osmišlja in sistemativizira. Tako tudi avtorica z nizanje oblik v ritmične kompozicije neartikuliranim oblikam daje smisel, red in obliko, gledalcu pa občutek večje urejenosti (in s tem varnosti).

Žgana glina je v osnovi zemlja, ta pa človeku daje življenje. To, da se človek z zemljo igra, jo gnete, oblikuje, je nekaj prvinskega. Ikara Černe raziskuje snovno in taktično vrednost ter metaforične pomene, ki jih imajo različne snovi – njihovo poroznost in gladkost, drobljivost in gnetljivost, krhkost in kompaktnost, suhost in vlažnost, trdnost in mehko ... Poudarjen je dotik – stik kiparskega telesa z glino. Tako kiparka materializira tudi svoje geste, v snov zapiše nesnovne informacije svojih občutij in upredmeti nevidno vez med človekom in naravo.

Anže Jurkovšek: Praoblilke narave

Anže Jurkovšek osnovne oblike razstavljenih skulptur črpa iz narave, predvsem iz geološke zgodovine Zemlje. Organske oblike kipov spominjajo na lovke hobotnice, lupino školjke, oklep hrošča, ribju plavut oziroma vodni ščit dinosavra, list ... Te oblike avtor imenuje *praoblilke*, saj prahne najdemo v naravi, list v prazgodovini. Oblike lista, školjke ali vala so arhetipske; pojavljajo se v umetnosti vseh obdobij in kultur, človeka nagovarjajo z univerzalno estetsko govorico in kažejo njegovo tesno povezanost z naravo. Kiparjev likovni jezik izhaja iz abecede naravnih form: kompo-

zicije sestavlja iz organskih oblik in uporablja rastre, ki jih najde v svetu živali in rastlin. Organske zasnovne iz valovnic, krožnih in ovalnih linij nadgradi z dinamičnimi elementi: z ritmičnim zaporedjem, naraščajočim, koncentričnim in radialnim gibanjem ali krožnim vrtenjem oblik okoli svoje osi. Z dinamiko likovnih elementov kipar poudari vitalizem narave.

Anže Jurkovšek: *Školjka*, 2012, lakirana terakota, 40 cm × 25 cm × 14 cm

Naravne praoblilke Anže Jurkovšek hkrati na sodoben kiparski način spreminja v domišljijске forme, ki gledalca popeljejo na prostorsko-časovno potovanje; v čas dinosavrov ali v fantastične svetove znanstvenofantastičnih filmov in knjig. Skulpture so večinoma izdelane po klasičnem kiparskem postopku iz žgane glinice (z izjemo skulpture lista, ki je izdelana iz epoksi smole), vendar jih avtor premeša s poliuretanskimi premazi. Ti odbijajo svetlobo, kar daje njegovim skulpturam nadrealističen, sodoben tehnološki videz. Kontrast med organskimi, v naravi navdihnjenimi formami, ter sijajnimi premazi v močnih kovinskih odtenkih, poudarja razkol med naravo in civilizacijo. To lahko razumemo kot izraz kritike sodobnega sveta, v katerem se meja med naravnim in umetnim nevarno zabrisuje. Hkrati pa se nam ob tem porajajo tudi druga ekološka vprašanja: kakšen je naš odnos do izumiranja naravnih vrst (marsikatere si lahko, podobno, kot umetniške artefakte v galerijah ogledujemo le še v muzejih), kakšne so nevarnosti genetskega inženiringa, kakšna je prihodnost sveta, v katerem so že morská bitja v najglobljih delih oceana prepojena z mikrodelci plastike ... Zdi se, da skulpture Anžeta Jurkovška nastavljajo kritično ogledalo tudi želji sodobnega človeka po popolnosti, po »spoliranem« videzu, in njegovim prizadevanjem, da naravo kultivira in civilizira, da nadzoruje in omejuje »divjino« okrog sebe. Človeka žal pri tem marsikdaj vodi občutek superiornosti pa tudi pohlep, kar se kaže v zaslužnjevanju in izkoriščanju narave.

Žiga Koritnik: *Realizem in abstrakcija vsakdana*
Fotografsko upodobitev pokrajine si pogosto predstavljamo kot panoramski prikaz veličastnih razgledov, Žiga Koritnik pa nam v fotografskem ciklusu *Miniature* ponuja drugačne interpretativne in izpovedne možnosti. Mali, intimni format (25 cm × 25 cm) omogoči prvoosebno in lirično doživetje narave. Številni raznoliki obrazi pokrajine kažejo njeno neskončno raznovrstnost in gledalcu omogočajo, da izbere prizor, občutje ali razpoloženje, ki se ga najbolj dotakne. Ta trenutek izbire gledalca poveže s fotografom. Fotograf je namreč izmed vseh mogočih vsakdanjih pogledov določen prizor izbral, ga dokumentiral s fotografsko kamero in ga tako zapisal v spomin časa. S tem mu je pripisal nov pomen, ga iz vsakdanjega povzdignil v sfero umetnosti. Fotografavo izurjeno oko lahko na fotografskem pohodu ali na običajnem sprehodu zazna estetski in izpovedni potencial v najbolj vsakdanjih detajlih. Rastlinje, voda in nebo včasih dobijo poteze slikarskih mojstrov, ponekod se pokrajina zgosti v dovršene barvne ali črno-bele likovne abstrakcije, včasih se detajli sestavijo v zanimive grafične vzorce, včasih pa predmeti in ljudje, ki se pojavijo v kadru, spregovorijo zanimive zgodbe. Tako denimo korenine bršljanovih vejic, ki se zažirajo v zid, rišejo zanimive črtne vzorce, prav tako pa gole vejice, ki kukajo iz vode, na belo gladino jezera zarisujejo skrivnosten napis. Tudi temne veje dreves, prekrute z zimsko belino, ustvarjajo grafičen ritem, medtem ko kristalne formacije v ledu sestavljajo igriv geometrijski vzorec. Seveda pa je narava tudi polna barv: pisani vzorec lubja ponuja zanimive barvne prelive, prav tako kontrast zelenih travnih bilk in rdečega jesenskega lista pod belim plaščem prve jesenske slane ustvarja pisano sliko. Magičnost narave prikazuje tudi fraktalni vzorec praproti, ki žari v živo zelenem odtenku.

Abstrahirane podobe narave Žiga Koritnik dopolnjuje s »portreti« mogočnih dreves in panoramskimi izrezi, ki pa vseskozi ohranjajo intimno, osebno izpovedno noto, saj so tesno povezani z avtorjevimi domačimi življenjskimi okoljem. V idiličnih krajinah se osebnoizpovedne vsebine pogosto zlijejo s simbolnimi in eksistencialnimi temami. Slutnja očetove smrti se denimo izriše v ostrini ledene zaplate, ki se zarezje v pokrajino ob jezeru. Prizor iz vsakdanjega življenja na vasi, oblečen v meglice, deluje nadrealistično kakor podoba iz nekih oddaljenih časov ...

Žiga Koritnik vsakodnevno beleži pokrajine, skozi katere hodi – bodisi s profesionalno fotografsko kamero bodisi s kamero mobilnega telefona. Želja po nesmrtnosti trenutka je od nekdanj del umetnosti. Tako ujeti trenutki pa ne beležijo le spreminjanja narave, minevanja časa in življenja, temveč vse to tudi osmišljajo.

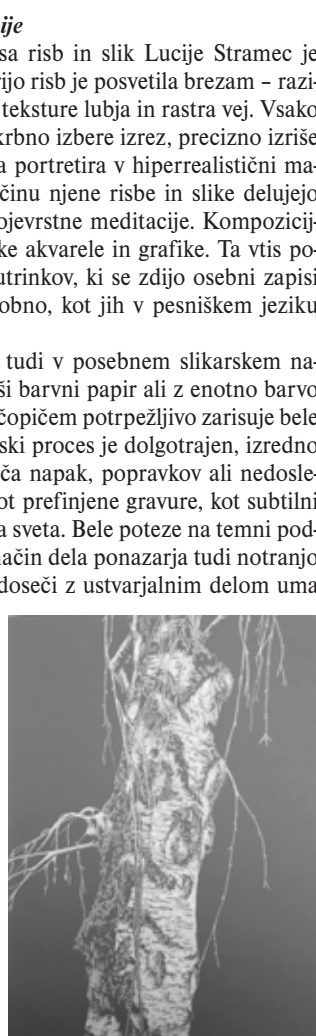

Žiga Koritnik: *Potres*, 2017, fotografija/giclée print, 25 cm × 25 cm

Žiga Koritnik vsakodnevno beleži pokrajine, skozi katere hodi – bodisi s profesionalno fotografsko kamero bodisi s kamero mobilnega telefona. Želja po nesmrtnosti trenutka je od nekdanj del umetnosti. Tako ujeti trenutki pa ne beležijo le spreminjanja narave, minevanja časa in življenja, temveč vse to tudi osmišljajo.

Lucija Stramec: *Gozdne meditacije*
V središču razstavljenega ciklusa risb in slik Lucije Stramec je motiv drevesa. Predstavljeno serijo risb je posvetila brezam – raziskovala je različne oblike debel, teksture lubja in rastra vej. Vsako drevo je poosebljeno; slikarka skrbno izbere izrez, precizno izriše vsako najmanjšo podrobnost, ga portretira v hiperrealistični maniri. Navkljub realističnemu načinu njene risbe in slike delujejo poetično in poglobljeno, kot svojevrstne meditacije. Kompozicijski izrezi spominjajo na japonske akvarele in grafike. Ta vtis pogloblja razpoloženo slikarskih utrinkov, ki se zdijo osebni zapisi drobni doživljaj narave – podobno, kot jih v pesniškem jeziku zapisujejo japonski haikuj. Meditativno izkušnjo zaznamo tudi v posebnem slikarskem načinu. Lucija Stramec na temnejši barvni papir ali z enotno barvo prebarvano platno z najtanjšim čopičem potrpežljivo zarisuje bele kratke črtne poteze. Njen slikarski proces je dolgo trajen, izredno precizen in težaški in ne dopušča napak, popravkov ali nedoslednosti. Risbe in slike delujejo kot prefinjene gravure, kot subtilni grafični odtisi z matrice realnega sveta. Bele poteze na temni podlagi razkrivajo svetlobo, a njen način dela ponazarja tudi notranjo razsvetljenost, ki jo je mogoče doseči z ustvarjalnim delom uma in z disciplino roke. Takšen način je blizu vzhodnjaški filozofiji, ki združuje meditacijo, introspekcijo, obvladovanje telesa, kontroliranje čutnega poželenja in nadzor nad mislijo. Avtorica pri upodabljanju dreves včasih uporabi tudi perspektivo pogleda od spodaj navzgor. Tako poudari višino in mogočnost drevesa oziroma ponižnost človeka pred veličino narave. Pogled navzgor prav tako poudarja rast, vzpenjanje in dvigovanje k nebu, kar na simbolični ravni ilustrira notranje hrepenenje in življenjski gon. Avtorica z vsako potezo posebej v sliko vnese vitalno energijo; vsako vejico, razpoko in vzorec lubja natančno izriše in tako oživlja drevesa, jih poosebi. Postanejo živa bitja, samostojni junaki, kar morda spominja na stara verovanja, da se v drevesnih deblih skriva duh prednikov.

Intimni pogledi in izrezi poudarjajo slikarkin osebni odnos do narave. Iz njeni debeli veje povezanost občutljivega ustvarjalca in narave, čutenje, razumevanje in sožitje. Njuno slikarstvo nam pokaže, da človek lahko v naravi najde tudi pristen in globok stik s samim s seboj.

Lucija Stramec: *Breza VII*, 2017, risba na papirju, 42 cm × 30 cm

Lucija Stramec: *Breza VII*, 2017, risba na papirju, 42 cm × 30 cm vsako potezo posebej v sliko vnese vitalno energijo; vsako vejico, razpoko in vzorec lubja natančno izriše in tako oživlja drevesa, jih poosebi. Postanejo živa bitja, samostojni junaki, kar morda spominja na stara verovanja, da se v drevesnih deblih skriva duh prednikov. Intimni pogledi in izrezi poudarjajo slikarkin osebni odnos do narave. Iz njeni debeli veje povezanost občutljivega ustvarjalca in narave, čutenje, razumevanje in sožitje. Njuno slikarstvo nam pokaže, da človek lahko v naravi najde tudi pristen in globok stik s samim s seboj.

Monika Ivančič Fajfar